

Parę słów w ramach wstępu

Powodem, dla którego tu zajrzałeś jest prawdopodobnie konieczność sporządzenia bibliografii załącznikowej, która stanie się częścią ramowego planu Twojej wypowiedzi podczas ustnej matury. Wbrew pozorom nie jest wcale tak trudno opanować zasady poprawnego i uporządkowanego zapisu poszczególnych dokumentów wykorzystywanych w literaturze podmiotu i przedmiotu. Wystarczy nieco cierpliwości i dobry wzór bibliografii.

Na początek kilka użytecznych wiadomości, które pozwolą Ci zorientować się, czym jest bibliografia i na czym polega rozróżnienie na literaturę podmiotu i przedmiotu.

Bibliografia - wywodzi się od greckich słów: *biblion* (*biblos*) - książka oraz *graphein* - pisać, opisywać. Jest to uporządkowany spis dokumentów dobranych według ustalonych kryteriów, spełniający zadania informacyjne.

Bibliografia załącznikowa powinna być opracowana zgodnie z normami:

- PN-ISO-690:2002 - Dokumentacja - Przypisy bibliograficzne - Zawartość, forma i struktura
- PN-ISO-2:1999 - Informacja i dokumentacja - Przypisy bibliograficzne - Dokumenty elektroniczne i ich części

Opisy powinny być uporządkowane w kolejności alfabetycznej lub w kolejności cytowania w tekście i kolejno ponumerowane. Pozycje bibliograficzne można grupować według kryteriów formalnych (np. rodzaj dokumentu).

Literatura podmiotu - spis tekstów kultury, które wykorzystasteś - np. utwory literackie (wiersze, powieści), plastyczne (np. reprodukcje obrazów, ilustracje rzeźb), muzyczne, filmy

Literatura przedmiotu - spis dokumentów dotyczących Twojego tematu prezentacji i pomagających Ci go zrozumieć i zaprezentować (np. książki, prace w wydawnictwach zbiorowych, artykuły z czasopism, artykuły zamieszczone w Internecie)

Opis bibliograficzny książki

Elementy opisu:

Nazwisko, imię autora. Tytuł. Miejsce wydania: Wydawca, Rok wydania.

Przykład:

KAPUŚCIŃSKI, Ryszard. *Heban*. Warszawa: Czytelnik, 2003.

Zwracaj uwagę na **znaki przestankowe - stosuj je konsekwentnie dla całego zestawienia!!!**

Każdy element opisu należy wyraźnie oddzielić od następnych przyjętym znakiem interpunkcyjnym.

Informacji na temat książki szukaj najpierw na stronie tytułowej, a nie na okładce!

Nie wymieniaj numeru ISBN (dla książek) oraz ISSN (dla czasopism) – choć zwykle jest to niezbędny element zapisu bibliograficznego, w Załącznikowej bibliografii maturalnej rezygnujemy z niego!

Autor:

Można zamiast imienia podać tylko inicjał, jeżeli nie utrudni to identyfikacji osoby, np. Lutosławski W. - to: Lutosławski Wincenty czy Witold?

Jeżeli autorów jest więcej niż trzech, podajemy pierwszego i dopisek: i in.

Jeżeli autorów jest dwóch lub trzech, podajemy ich personalia, oddzielając od siebie przecinkami.

Jeżeli opracowujemy pracę zbiorową pod redakcją, opis rozpoczynamy od tytułu. Pomijamy w opisie autora informacje o jego stopniach naukowych, funkcjach: nie piszemy, że ktoś jest czy był: księdzem, profesorem, biskupem, doktorem, zakonikiem etc.

Tytuł:

Można skracać zbyt długi tytuł. Wyrazy pominięte zaznacz wielokropkiem: (...)

Tytuły książek/artykułów dobrze jest wyróżnić kursywą ze względu na wygodę korzystania z bibliografii maturalnej - podczas prezentowania tematu, zarówno Ty, jak i egzaminujący łatwiej odnajdziecie tę ważną informację, jaką jest tytuł analizowanego dzieła.

Tytułów czasopism nie wyróżniamy kursywą, ujmujemy je w cudzysłów! Pamiętaj, aby stosować polski cudzysłów! „ ”

Miejsce wydania:

To nazwa miejscowości, w której mieści się wydawnictwo. Jeśli wydawnictwo ma kilka siedzib, podajemy pierwszą nazwę miejscowości z wymienionych.

Wydawnictwo:

Można skracać nazwę wydawcy, np.:

- PWN zamiast Państwowe Wydawnictwo Naukowe
- Ossolineum zamiast Zakład Narodowy im Ossolińskich
- WSiP zamiast Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne

Rok wydania:

To element obowiązkowy. Jeśli nie jest podany w książce, zamiast daty, należy umieścić zapis: **[b.r.]**

Wydawnictwa zwarte – gazety, czasopisma, kroniki, roczniki, półroczniki, kwartalniki, miesięczniki i inne pozycje wydawane w sposób ciągły

Wydawnictwa ciągłe – książki, bazy danych, programy

Poniżej przykłady zapisu bibliograficznego dla różnego typu wydawnictw:

WYDAWNICTWO ZWARTE

KUBIAK, Zygmunt. *Dzieje Greków i Rzymian*. Warszawa: Świat Książki, 2003. 542 s.

Barwy epok. Warszawa: Wydaw. Szk. i Pedag., 2004. 3 cz.

Człowiek renesansu. Pod red. Eugenia Garina. Warszawa: Ofic. Wyd. „Volumen”, 2001. 275 s.

FRAGMENT W WYDAWNICTWIE ZWARTYM

HUTNIKIEWICZ, Artur. *Od czystej formy do literatury faktu*. Warszawa: Wiedza Powszechna, 1988. Ekspresjonizm. s. 70-92.

RUSEK, Marta. *Barwy epok: poradnik dla nauczyciela*. Cz. 2. Warszawa: Wydaw. Szk. i Pedagog., 2003. Scenariusze lekcji, s. 65-112.

Bibliografia: metodyka i organizacja. Pod red. Zbigniewa Żmigrodzkiego. Warszawa: Wydaw. SBP, 2000. Sporządzenie maszynopisu wydawniczego, s. 145-146.

ARTYKUŁ W WYDAWNICTWIE ZWARTYM

BURKE, Peter. *Dworzanin*. W: Człowiek renesansu. Pod red. Eugenia Garina. Warszawa: Ofic. Wydaw. „Volumen”, 2001. s. 143-175.

WYDAWNICTWA CIĄGŁE

„Nowa Szkoła”: miesięcznik społeczno-pedagogiczny. Listopad 2004 nr 9. Warszawa: Korporacja Polonia, 2004.

„Studia Pedagogiczne”. Polska Akademia Nauk. Komitet Nauk Pedagogicznych. [T.] 62: komunikacyjne kompetencje zawodowe nauczycieli. Pod red. Henryki Kwiatkowskiej i Marii Szybisz. Warszawa: Komitet Nauk Pedagogicznych, 1997.

ARTYKUŁ W WYDAWNICTWIE CIĄGŁYM

KUPISZEWSKI Władysław.. *Artyzm językowy Jana Kochanowskiego*. „Poradnik Językowy” 1982 nr 10, s. 672 -679.

RECENZJA W WYDAWNICTWIE CIĄGŁYM

Rec. LIPKA, Krzysztof. *Granica realizmu i fantazji*. „Nowe Książki”, 1997, nr 7, s. 48.

WYWIAD W WYDAWNICTWIE CIĄGŁYM

MAGDZIARZ, Maria. *Następni będą mieli łatwiej...* Rozm. przepr. Lidia Jastrzębowska. „Nowa Szk.” 2004, nr 9, s. 4-6.

ELEKTRONICZNE WYDAWNICTWO ZWARTE, BAZA DANYCH I PROGRAM KOMPUTEROWY

Egipt [CD-ROM]. Red. Mirosław Dąbrowski, Magdalena Olkuśnik. Kraków: Fogra Multimedia, 1999.

SKÓRKA, Stanisław. *Wirtualna historia książki i bibliotek* [online]. Kraków: Akademia Pedagogiczna. Instytut Informacji Naukowej [dostęp: 04 lutego 2005]. Dostępny w Word Wide Web: <http://www.ap.krakow.pl/whk>

ARTYKUŁ W ELEKTRONICZNYM WYDAWNICTWIE ZWARTYM, BAZIE DANYCH I PROGRAMIE KOMPUTEROWYM

Panteon bogów egipskich. W: Egipt [CD-ROM]. Red. Mirosław Dąbrowski, Magdalena Olkuśnik. Kraków: Fogra Multimedia, 1999.

Układ słoneczny. W: WNUK, Edwin. Ziemia we wszechświecie [CD-ROM]. Poznań: Impresja Wydaw. Elektroniczne, 1996.

WILK, Katarzyna: *Pismo i książka w okresie prekolumbijskim*. W: SKÓRKA, Stanisław. Wirtualna historia książki i bibliotek [online]. Kraków: Akademia Pedagogiczna. Instytut Informacji Naukowej, 2002 [dostęp: 04 lutego 2005]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ap.krakow.pl/whk/wilk.html>

FRAGMENT W ELEKTRONICZNYM WYDAWNICTWIE ZWARTYM, BAZIE DANYCH I PROGRAMIE KOMPUTEROWYM

KOPALIŃSKI, Władysław. Wielki Słownik Władysława Kopalińskiego [CD-ROM]. Warszawa: Wydaw. Nauk. PWN, 2000. *Słownik eponimów czyli wyrazów odmiennych*.

WYDAWNICTWO CIĄGŁE W INTERNECIE

HŁASKO, Marek. *Ósmy dzień tygodnia* [online] [dostęp 19 września 2005]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.literatura.zapis.net.pl/okresy/wspolczesnosc/hlasko/osmy.htm>.

ARTYKUŁ W ELEKTRONICZNYM WYDAWNICTWIE CIĄGŁYM

GUT, Dorota. *Poszukiwacze prawdy*. W: „Wiedza i Życie” [online]. 2005 nr 1. Ostatnia aktualizacja: 27 stycznia 2005 [dostęp: 07 lutego 2005]. Dostępny w World Wide Web: <http://serwisy.gazeta.pl/czasopisma/0,42477.html>.

KARPIEL, Anna. *Motyw szatana w literaturze romantycznej*. W: „Konspekt” [online]. 2005 nr 2 [dostęp: 22 września 2005]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.wsp.krakow.pl/konspekt/22/Karpiel.html>.

LISTY DYSKUSYJNE

Studencki Klub Turystyczny Politechniki Gdańskiej „FIFY” [lista dyskusyjna online]. Gdańsk: SKT PG „FIFY” [dostęp 07 lutego 2005]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.pg.gda.pl-fify/listy.php>

KOMUNIKATY ELEKTRONICZNE

SYMBOR, Beata. *Działania na rzecz zatrudnienia* [poczta elektroniczna]. 07 lutego 2005 [dostęp: 08 lutego 2005].

REPRODUKCJA OBRAZU, RZEŹBA, DZIEŁO ARCHITEKTURY W WYDAWNICTWIE ZWARTYM

VELAZQUEZ, Diego. *Infantka Małgorzata* [il.]. W: Rzepińska Maria. Siedem wieków malarstwa europejskiego. Wrocław: Ossolineum, 1986. nr il. XLVI.

REPRODUKCJA OBRAZU, RZEŹBA, DZIEŁO ARCHITEKTURY W WYDAWNICTWIE ELEKTRONICZNYM

MATEJKO, Jan. *Rejtan* [online] [dostęp 03 marca 2008]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.pinakoteka.zascianek.pl/Matejko/Rejtan.htm>

FILM

Cudzoziemka [film]. Reż. Ryszard Ber. kas. wideo. [VHS]. Warszawa. AGF. 1986.

Pamiętaj!!!

Nie wolno umieszczać w bibliografii maturalnej encyklopedii, leksykonów. Powinieneś z nich korzystać, ale nie wymieniaj ich w zapisie bibliograficznym. Zalecane jest natomiast powoływanie się na słowniki, w których opracowanie haseł zajmuje więcej niż 1 stronę, np. *Słownik literatury staropolskiej* albo *Słownik literatury XIX wieku*.

W żadnym wypadku nie podawaj w dokumentacji stron internetowych takich jak www.hamlet.pl; www.sciaga.pl

Sprawdź, czy w Twojej bibliografii i w całym planie kompozycyjnym nie ma błędów w zapisie (ortografia, interpunkcja, literówki). Tego typu zaniedbania mogą zostać odczytane przez komisję egzaminacyjną jako niedbalstwo podczas przygotowywania się do całej prezentacji maturalnej.

zgromadziła i oprac. Dorota Drzewińska-Bandzmer (biblioteka VLO)